

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.20.729/2017/5.

A tanács tagjai: dr. Molnár Ambrus a tanács elnöke, dr. Magosi Szilvia előadó bíró, dr. Madarász Anna bíró

A felperes: felperes neve

A felperes képviselője: dr. Pap Gábor ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: Satori és Lutter Ügyvédi Iroda (fél címe 2; ügyintéző: dr. Satori Anna ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Veszprémi Törvényszék 1.Pf.21.303/2016/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Veszprémi Járásbíróság 2.P.22.301/2015/8.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

- Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 140.700 (száznegyvenezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes egy gépjármű vételárának finanszírozásához szerződésszámon 2008. június 12-én kölcsönszerződést kötött a Zrt.-vel (az alperes jogelődje, a továbbiakban: alperes).
- [2] A kölcsönszerződés egyedi feltételeiben rögzítettek szerint: a kölcsön összege 2.299.000 forint; a finanszírozás devizaneme svájci frank; a kölcsön összege külföldi devizában 15.082,33 svájci frank, a havi törlesztőrészletek száma 84. Mindezek mellett a kölcsönszerződés egyedi feltételeinek II. pontja tartalmazza: „Ügyfél tudomásul veszi és elfogadja, hogy külföldi devizanem választása esetén az árfolyamok változásai miatt a Hátralévő tőkeösszeg és a törlesztőrészletek változhatnak és a változások kockázatát magára vállalja.". Az egyedi feltételek III. pontjában foglaltak szerint a

felperes aláírásával nyugtázta, hogy az általános szerződési feltételeket (a továbbiakban: ÁSZF) megismerte, magára nézve kötelezőnek ismeri el és tudomásul veszi, hogy azok a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezik. Az ÁSZF valamennyi oldalát a felperes az aláírásával is ellátta. Az ÁSZF 31. pontjában foglaltak szerint úgy nyilatkozott, hogy elolvasta és tudomásul vette a kölcsönt nyújtó üzletszabályzatát (a továbbiakban: ÜSZ).

- [3] Az ÁSZF 8. pontja tartalmazza: „Külföldi deviza alapú konstrukció választása esetén a forintban kifejezett tőkeösszeg a szerződés időtartama alatt a Forint és a külföldi deviza közti, Bank által naponta meghatározott deviza árfolyamváltozásoknak megfelelően változik a Kölcsönt nyújtó Általános Szerződési Feltételeiben, valamint az Üzletszabályzatában közzétettek szerint. A forintban kifizetett eredeti tőkeösszeg külföldi devizában meghatározott megfelelője a Kölcsönszerződés megkötésének napját megelőző napon érvényes Bank deviza vételi árfolyam segítségével kerül meghatározásra, amely árfolyam az ún. első referencia árfolyam. A szerződés időtartama alatt a forintban kifizetett tőkeösszeg, valamint következésképpen a jövőben esedékes törlesztőrészek összege a forint és az ügyfél által választott külföldi deviza közti árfolyamváltozásoknak megfelelően újrakalkulálásra kerülnek. Az első referencia árfolyamnak a kölcsönszerződés egyedi feltételeiben feltüntetett árfolyam tekintendő. A további referencia árfolyamok a következő szabályok alapján kerülnek meghatározásra: (i) A kölcsönösszeg kifizetésének napját megelőző napon, valamint a futamidő során mindig a hónap utolsó napján meghatározásra kerül egy új referencia árfolyam, amely megegyezik a Bank által közzétett deviza eladási árfolyammal. Azokra a napokra, amikor nem kerül közzétételre a Bank deviza eladási árfolyam, a korábbi utolsó érvényes Bank deviza eladási árfolyam az irányadó. (ii) Egy új referencia árfolyam fenti paragrafusokban szabályozott kiszámítása esetén a megfelelő hátralévő tőkeösszeg módosításra kerül a referencia árfolyamok változásai alapján. A hátralévő tőke növekszik a forint leértékelődése esetén, és csökken a külföldi devizával szembeni felértékelődése esetén. A fenti módosítás alapján a jövőbeni esedékes részek atkalkulálásra kerülnek egyenlő összegű új részletfizetési kötelezettségre a módosított hátralévő tőke, a szerződéses kamat és a hátralévő futamidő figyelembe vételével.”.
- [4] A felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg opciós adásvételi szerződést is kötöttek, melyben megállapodtak, hogy a felperes a kölcsönszerződés lejártáig, illetve fizetési kötelezettségének maradéktalan megfizetéséig vételi jogot enged a finanszírozott gépjárműre.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes végleges keresetében a kölcsönszerződés és az opciós adásvételi szerződés semmisségének megállapítását és a kölcsönszerződés hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy a bíróság kötelezze az alperest 1.406.964 forint és késedelmi kamatai megfizetésére.
- [6] Előadta, hogy a szerződéskötéskor nem adták át a részére az ÜSZ-t és azt meg sem ismerhette. Az ÜSZ az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 205/B. §-ában foglaltakra tekintettel nem vált a szerződés részévé. A szerződéskötés körülményeinek tisztázásához az általa indítványozott tanúbizonyítás lefolytatása szükséges.
- [7] Nem kötötték ki sem a kölcsönszerződés egyedi feltételei között, sem az ÁSZF-ben nemhogy érvényesen, hanem sehogy sem azt, hogy ő viselné az árfolyamváltozásból eredő különbséget. A szerződésnek nincs olyan kikötése, melyet a szövege alapján úgy lehetne értelmezni, hogy ténylegesen a fogyasztóra telepíti az árfolyamkockázatot, azaz abból eredő követelést telepít a fogyasztóra, hogy a forint árfolyama a svájci frankhoz képest gyengül.
- [8] Ha az árfolyamkockázatot kikötötték volna, akkor azt az 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 203. § (6)-(7) bekezdése szerint kockázatfeltáró nyilatkozatnak kellett volna kísérnie. Ilyen

kockázatfeltáró nyilatkozat nincs a szerződésben. Az árfolyamváltozás mértékére és a változás kockázatára vonatkozóan a szerződésben adott tájékoztatás hiányos, félreérthető. Részletekbe menő tájékoztatás hiányában az árfolyamkockázatról, annak lehetséges alakulásáról, maximális mértékéről nem volt információja a szerződés megkötésekor. Ha a szerződés a Hpt. valamely rendelkezését sérti, akkor a Ptk. 200. § (2) bekezdését is sérti. Ha lenne olyan kikötés a szerződésben, mely úgy értelmezhető, hogy a fogyasztó viseli az árfolyamkockázatot, akkor erről a Ptk. 205. § (3) bekezdése alapján az alperesnek tájékoztatnia kellett volna.

- [9] A kölcsönszerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjába ütközik, mert az ÜSZ nem vált a részévé, a THM kibontását pedig egyedül az tartalmazza, egyébként rosszul.
- [10] A 2/2014. PJE határozatban foglalt jogértelmezésre azért hivatkozik, mert a perbeli szerződésben nemhogy nem tájékoztatták az árfolyamkockázatról, hanem ki sem kötötték, hogy azt ő viseli. Álláspontja szerint az általa felhívott jogszabályi rendelkezések miatt a kölcsönszerződés egésze semmis, melynek jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kéri 2015. június 15-ig akként, hogy a fizetési kötelezettsége 2.299.000 forint tőke és ennek évi 20,86% kamata, melyhez képest a túlfizetése 1.406.964 forint.
- [11] Az opciós adásvételi szerződés egyrészt a járulékosága folytán, a kölcsönszerződés érvénytelensége okán érvénytelen, másrészt azért, mert sérti a Ptk. 373., 374., 375. §-ában foglaltakat.
- [12] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a kölcsönszerződés egyedi részének III. pontjában és az ÁSZF 31., 33. pontjában foglaltakra figyelemmel a Ptk. 205/B. § (1) bekezdése alapján a kölcsönszerződés részévé vált az ÜSZ is, amely a szerződéskötéskor megtalálható volt az alperes honlapján.
- [13] A felperes minden tájékoztatást megkapott az árfolyamkockázatról, így kellő megalapozottsággal dönthetett a deviza alapú kölcsön választása mellett. A kölcsönszerződés II. pontjában foglaltak megfeleltek a Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdésének és a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában írtaknak is, hiszen konkrétan meg van jelölve, hogy a deviza alapú kölcsön választása esetén a hátralévő tőkeösszeg és tőketörlesztés változhat, vagyis valós az árfolyamkockázat, valamint ennek kockázatát a felperes magára vállalja, vagyis nemcsak korlátozott mértékben terheli az árfolyamváltozás kockázata. A kölcsönszerződés a THM-re vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek (Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pont, 210. § (2) bekezdés) eleget tesz. Az opciós adásvételi szerződés az öt évet meghaladó részben semmis, de nem teljes egészében.

Az első- és másodfokú ítélet

- [14] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az opciós adásvételi szerződés a vételi jog öt évnél hosszabb időtartama tekintetében semmis. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és a felperest az alperes javára 107.327 forint perköltség, az állam javára pedig 101.000 forint eljárási illeték megfizetésére kötelezte.
- [15] Indokolásában kifejtettek szerint a kölcsönszerződés egyedi és általános feltételeinek szövegéből minden további bizonyítás nélkül megállapítható, hogy az árfolyamkockázatra a felperes milyen kikötést fogadott el. Az ÁSZF 8. pontja egyértelműen tartalmazza, hogy a fogyasztó tartozása változik, újrakalkulálásra kerül az árfolyamváltozásból eredően. Ez maga a kikötés, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztó viseli, hiszen ezen kívül nem lehet más oka az újrakalkulálásnak. A devizakölcsön kockázata abban áll, hogy a hátralévő tőketartozás növekszik a forint leértékelődése esetén és csökken a külföldi devizával szembeni felértékelődése esetén. Ezt tényszerűen tartalmazza a szerződés. Az árfolyamkockázat vállalása és az arról adott tájékoztatás körében ehhez képest alaptalan a felperes kereseti tényállítása.

- [16] A felperes a kölcsönszerződés egyedi részében tudomásul vette és elfogadta, hogy a külföldi devizanem választása esetén az árfolyamok változásai miatt a hátralévő tőkeösszeg és a törlesztőrészletek változhatnak és a változások kockázatát magára vállalta. E nyilatkozatnak, valamint az ÁSZF 8. pontjának a szerződésben szerepeltetésével a felek érvényesen kikötötték az árfolyamkockázat felperes részéről történő viselését. A Hpt. 203. § (6) bekezdése által megkövetett kockázatfeltáró nyilatkozatot maga a szerződés tartalmazza. Az ÁSZF 8. pontja megfelel a Hpt. 203. § (7) bekezdés a) pontja által támasztott követelménynek is, hiszen tartalmazza az árfolyamkockázat ismertetését, az árfolyamkockázat ugyanis maga az a jelenség, amelyet a szerződés úgy fogalmaz meg, hogy a forint árfolyamának kedvezőtlen változása esetén a fennálló tőkeösszeg, valamint a törlesztőrészletek száma nő. A szerződés ebből eredően a Ptk. 200. § (2) bekezdését sem sérti.
- [17] A Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltaknak megfelelően elégséges magatartást tanúsító alperes nem sérti a Ptk. 205. § (3) bekezdését, ha a Hpt. rendelkezéseinek megfelelő szerződéstervezetet készít.
- [18] A felperes az ÁSZF 31. pontjában nyilatkozott arról, hogy tudomásul vette az ÜSZ-t, ezért utóbb ennek ellenkezőjére eredményesen nem hivatkozhat. A Hpt. 203. § (3) bekezdésének a) pontja alapján nyilvánosan közzétett dokumentum esetén nem lehet azt vélelmezni, hogy a pénzügyi szervezetek felügyelete által rendszeresen ellenőrzött alperes nem tett eleget a közzétételi kötelezettségének. A felperes részéről fel sem merült olyan tényállítás, hogy az ÜSZ rendelkezésre bocsátását igényelte volna. Az alperes a közzététellel eleget tett a Ptk. 205/B. § (1) bekezdésében foglaltaknak.
- [19] A tájékoztatásnak a 2/2014. PJE határozat szerinti vizsgálata a tisztességtelenség szempontjából történő vizsgálatot jelentene, amelyre a járásbírósnak nincs hatásköre. Az eljáró bíróság kijelölését kellett volna kezdeményezni, ha a felperes nem nyilatkozik a 2016. március 30-i tárgyaláson arról, hogy szerződési kikötés tisztességtelenségére nem hivatkozik ebben a perben (3. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal). Ha a tájékoztatás egyáltalán nem történik meg, az más jogkövetkezményre vezet, mintha tisztességtelen módon történik meg, ez utóbbi vizsgálatára a járásbírósnak nem jogosult. A felperes perbeli állítása szerint nem is kötötték ki azt, hogy az árfolyamkockázatból eredő veszteséget a fogyasztó viseli.
- [20] A felperes a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjára alaptalanul hivatkozott, mert ténykérdés, hogy a szerződés részévé vált ÜSZ, valamint az egyedi feltételek tartalmazzák az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb esetleges költségek meghatározását és összegét, vagy ha ilyen költségek pontosan nem határozhatóak meg, akkor az ezekre vonatkozó becslést.
- [21] Az opciós adásvételi szerződés semmissége tekintetében a felperes kizárólag a Ptk. 374. § (2) bekezdésére hivatkozhatott alappal és az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 123. §-a alapján kérhetett megállapítást. A szerződés semmisségének megállapítására irányuló keresete azonban csak az időtartam tekintetében alapos.
- [22] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet nem fellebbezett - az opciós adásvételi szerződésre vonatkozó - rendelkezéseit nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta és a felperest az állam javára 112.600 forint le nem rótt fellebbezési illeték, az alperes javára pedig 44.600 forint másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte.
- [23] Indokolásában megállapította, hogy a szükséges mértékben feltárt releváns tényállás alapján a felperes bizonyítási indítványainak mellőzése nem hatályon kívül helyezésre okot adó eljárási szabálysértés. A felperes által tanúként meghallgatni kért személyek a szerződés aláírásakor nem voltak jelen, így az ő meghallgatásuk mellőzése nem tette megalapozatlanná az elsőfokú ítéletet.
- [24] A pénzügyi intézmények tájékoztatási kötelezettségét a Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdése és a 6/2013. PJE határozat tölti ki konkrét tartalommal. Tény, hogy az adott esetben nem született a kockázat feltárásáról külön okirat, amelyet a felek aláírtak volna. A bírói gyakorlat szerint, ha maga a

szerződés tartalmazza a kockázatfeltárást, akkor az a szerződés érvényességét nem érinti, a devizahitelben rejlő kockázat külön kockázatfeltáró nyilatkozatban való szerepeltetésének elmulasztása nem jelent érvénytelenségi okot. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a Hpt. 203. § (6) bekezdése által megkövetelt kockázatfeltáró nyilatkozatot maga a szerződés tartalmazza. A szerződés tartalma alapján az is megállapítható volt, hogy az alperes árfolyamkockázatról a felperest megfelelően tájékoztatta. A kölcsönszerződés tartalmazta az árfolyamkockázat fogyasztóra való telepítését. A felperes által sem az alperes képviselőjének tekintett V. G. esetleges téves tájékoztatása nem minősül semmisségi oknak, a felperesi hivatkozás megalapozottsága a szerződési akaratot érintő megtámadásra adhatott alapot [Ptk. 210. § (1), (4) bekezdés].

A felülvizsgálati kérelem

- [25] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő, a kereseti kérelemben foglaltaknak helyt adó határozat meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte.
- [26] Értelmezése szerint az eljáró bíróságok úgy ítélték meg, hogy a tényleges kockázatfeltárás az ÜSZ rendelkezéseiben öltött testet. Azáltal, hogy V. G. tanúkénti meghallgatását a törvényben előírt indokolási kötelezettséget nem teljesítve megtagadták, elzárták annak bizonyításától, hogy az ÜSZ a részére átadásra nem került, illetve nem állt módjában annak megismerése. Álláspontja szerint mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a tényállást nem derítette fel kellő mértékben.
- [27] A kölcsönszerződés egyedi feltételeinek II. pontja - mely alapján az elsőfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot maga a szerződés tartalmazza - nem felel meg a Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében előírt elvárásoknak, miként az ÁSZF 8. pontja sem, mert még azt sem jelöli meg, hogy az árfolyamváltozásból eredő költségek kinek a terhére esnek.
- [28] Az ÁSZF-ben meghatározott „kockázatfeltárás” még tisztán nyelvtanilag értelmezve sem telepíti az árfolyamkockázatból eredő többletköltségek viselését teljes egészében a felperesre. Árfolyamváltozás esetén törlesztőrészlet újrakalkulálásról, valamint a referencia árfolyamok változása alapján tőkeösszeg módosításáról és arról szól, hogy a hátralévő tőke a forint leértékelődése esetén nő, míg felértékelődése esetén csökken. Arról azonban nem esik szó, hogy ezen változások bekövetkeztének esetén a kockázatot milyen mértékben viseli a felperes, illetve az alperes.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [29] A Pp. 270. § (2) bekezdése a jogerős ítélet felülvizsgálatát jogszabálysértés esetén teszi lehetővé. A felperes a rendkívüli perorvoslatát megalapozó jogsértést annak a megállapításnak a megalapozatlanságában jelölte meg, hogy a per tárgyává tett kölcsönszerződés rá telepíti az árfolyamkockázatot [Pp. 272. § (2) bekezdés]. A Kúria ezért a jogerős ítéletet ebben a keretben vizsgálta felül.
- [30] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [31] A felperes keresete azon alapult, miszerint a perbeli kölcsönszerződésnek nincs olyan kikötése, hogy teljes egészében ő viseli az árfolyamkockázatot, mert csak akkor lehetne, ha történt volna a Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdésének megfelelő kockázatfeltáró nyilatkozat, illetve a Ptk. 205. § (3) bekezdése alapján nyújtott tájékoztatás, és mivel ezek egyike sem valósult meg, ezért a

kölcsönszerződés a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis, amelynek a hatályossá nyilvánítással levonandó jogkövetkezménye a részéről történt túlfizetés visszatérítése. A felperes tehát a kockázattelépítő kikötés külön kockázatfeltárány nyilatkozat és tájékoztatás elmaradása okán fennálló hiányához a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményét fűzte. Mindezek alapján azt kellett megállapítani, hogy nincs összhang a felperes tényállítása és jogállítása között, ha ugyanis a szerződésben nincs kikötve, hogy a kockázatot teljes egészében ő viseli, az alperes azt mégis rá terhelte, akkor szerződésszegő módon alaptalan teljesítést igényelt, mely nem az érvénytelenség jogkövetkezményének levonásával orvosolható.

- [32] A kereset tehát az indokainál fogva nem volt teljesíthető, hiszen a kérdéses kikötés hiánya nem érvénytelenségi kérdés, a mikéntje pedig nem a felperes által hivatkozott Ptk. és Hpt. rendelkezések alapján lehet érvénytelen, hanem tisztességtelenség okán, amellyel a felperes az elsőfokú bíróság közrehatására sem kívánta a jogállítást kiegészíteni. Az elbírálandó keresethez képest az árfolyamváltozás kockázatát a felperesre telepítő szerződéses feltételek értékelésére vonatkozó ítéleti indoklás nem releváns, ezért azt a Kúria mellőzi.
- [33] A felülvizsgálati kérelemben előadottak az előbbiekből kifejtettek miatt a per mikénti elbírálására nem lehettek kihatással. Az ÜSZ vonatkozásában a felperes hivatkozásai nem is megalapozottak, mert az eljáró bíróságok a tényállást a szükséges mértékben felderítették és indokát adták annak is, hogy miért nincs jelentősége a le nem folytatott tanúbizonyításnak. Az alperes sem állította, hogy a szerződéskötéskor az ÜSZ-t átadta, de közzétette, így a felperesnek módjában állt az abban foglaltakat megismerni, melyet igazoló írásbeli nyilatkozatát utólag nem vonhatja kétségbe [Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdés].

- [34] A Kúria mindezekre tekintettel a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [35] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles az államnak felhívásra megfizetni az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.
- [36] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése értelmében tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2018. április 23.

. Molnár Ambrus s.k. a tanács elnöke, Dr. Magosi Szilvia s.k. előadó bíró, dr. Madarász Anna s.k. bíró